

บทที่ 4

ธุรกิจยางพาราของประเทศไทย

4.1 การผลิตและต้นทุน

4.1.1 พื้นที่ปลูกยางในประเทศไทย

พื้นที่ปลูกยางพาราของประเทศไทยกระจายอยู่ในภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และบางพื้นที่ของภาคเหนือ เกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่มีพื้นที่ปลูกยางขนาดเล็กไม่เกิน 15 ไร่ โดยเฉลี่ย 9.7 ไร่ พบว่า เกษตรกรเหล่านี้ครอบครองพื้นที่ปลูกยางประมาณร้อยละ 95.7 ของประเทศ จากการแปลภาพถ่ายดาวเทียม LANDSAT 7 TM ปี 2546 ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรร่วมกับสถาบันวิจัยยาง ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกยาง 12,618,792 ไร่ กระจายอยู่ในภาคใต้ 10,621,131 ไร่ ภาคตะวันออกรวมภาคกลาง 1,388,979 ไร่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 590,313 ไร่ และภาคเหนือ 18,369 ไร่ โดยจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกยางมากที่สุดคือจังหวัดสุราษฎร์ธานี 1,754,996 ไร่ พื้นที่ปลูกยางทั้งหมดของประเทศไทยเป็นพื้นที่ที่กรีดยางได้แล้ว 10,010,885 ไร่ ให้ผลผลิตยาง 2.86 ล้านตัน คิดเป็นผลผลิตเฉลี่ย 286 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี

ตารางที่ 4.1 พื้นที่ปลูกยางพาราและพื้นที่กรีดยางของประเทศไทยปี 2546

จังหวัด	พื้นที่ปลูกยาง (ไร่)	
	พื้นที่ปลูก	พื้นที่กรีดยาง
1. ชุมพร	400,579	327,759
2. ระนอง	106,693	88,970
3. สุราษฎร์ธานี	1,754,996	1,436,362
4. นครศรีธรรมราช	1,286,342	1,052,643
5. พังงา	639,345	559,651
6. ภูเก็ต	109,965	98,354
7. กระบี่	586,302	480,358
8. ตรัง	1,290,757	1,131,988
9. พัทลุง	511,941	403,709
10. สงขลา	1,387,861	1,141,730

11. สตูล	266,452	213,951
12. ยะลา	1,021,284	755,012
13. ปัตตานี	278,434	210,403
14. นราธิวาส	980,180	762,784
รวมภาคใต้	10,621,131	8,663,674
15. ประจวบคีรีขันธ์	41,175	27,711
16. กาญจนบุรี	33,859	27,865
17. จันทบุรี	329,240	236,471
18. ฉะเชิงเทรา	76,929	28,251
19. ชลบุรี	135,133	111,065
20. ตราด	197,985	157,337
21. ปราจีนบุรี	2,551	1,091
22. ระยอง	560,402	402,587
23. ราชบุรี	1,635	1,030
24. สระแก้ว	10,070	9,766
รวมภาคตะวันออกเฉียงและภาค กลาง	1,388,979	1,003,174
25. กาฬสินธุ์	20,193	12,614
26. ขอนแก่น	8,629	3,030
27. ชัยภูมิ	7,278	4,366
28. นครพนม	32,368	21,117
29. นครราชสีมา	4,978	2,903
30. บุรีรัมย์	75,967	34,404
31. มหาสารคาม	2,101	1,549
32. มุกดาหาร	27,070	11,158
33. ยโสธร	15,190	9,698
34. ร้อยเอ็ด	11,252	8,661
35. เลย	39,375	32,576
36. ศรีสะเกษ	40,950	28,043
37. สกลนคร	21,627	10,305

38. สุรินทร์	41,912	18,149
39.หนองคาย	142,905	74,973
40.หนองบัวลำภู	7,762	4,834
41.อำนาจเจริญ	5,096	1,384
42.อุดรธานี	53,034	35,844
43.อุบลราชธานี	32,626	18,126
รวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	590,313	333,734
44. เชียงราย	910	910
45. เพชรบูรณ์	4,345	4,345
46. น่าน	1,020	426
47. พะเยา	606	606
48. พิษณุโลก	8,966	3,900
49. อุทัยธานี	2,522	116
รวมภาคเหนือ	18,369	10,303
รวมทั้งประเทศ	12,618,792	10,010,885

ที่มา: สถาบันวิจัยยาง

ตารางที่ 4.2 พื้นที่ปลูกยางของประเทศไทยตั้งแต่อดีต

หน่วย: ไร่

จังหวัด	2529	2533	2539
1. ชุมพร	145,739	188,942	318,709
2. ระนอง	26,599	75,804	79,935
3. สุราษฎร์ธานี	1,117,510	1,325,183	1,662,643
4. นครศรีธรรมราช	1,467,727	1,466,229	146,104
5. พังงา	553,415	485,464	617,817
6. ภูเก็ต	106,645	110,634	108,302
7. กระบี่	646,645	507,078	621,997
8. ตรัง	963,425	1,061,592	1,059,294
9. พัทลุง	552,066	556,740	513,369
10. สงขลา	1,623,704	1,650,244	1,650,178

11. สตูด	254,779	256,058	281,290
12. ยะลา	934,308	907,545	945,105
13. ปัตตานี	354,450	245,689	271,153
14. นราธิวาส	935,591	870,973	890,127
15. ประจวบคีรีขันธ์	3,397	5,563	28,190
16. ชลบุรี	27,501	23,143	121,274
17. ฉะเชิงเทรา	4,532	8,181	16,597
18. ระยอง	397,816	606,696	639,790
19. จันทบุรี	396,918	263,237	527,569
20. ตราด	253,361	183,126	198,035
21. สระแก้ว	-	-	4,180
22. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 จังหวัด	-	193,533	400,780
รวม	10,766,128	10,986,660	12,562,438

ที่มา: สถาบันวิจัยยาง

4.1.2 ต้นทุนการผลิตยางของเกษตรกร

เอนก กุณาละสิริ และคณะ (2546) ได้ทำการสำรวจต้นทุนการผลิตยางแผ่นดิบจากเกษตรกรชาวสวนยางขนาดเล็กในภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยได้แบ่งค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่ใช้ในการผลิตเป็นดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายในการปลูก และบำรุงรักษาช่วงที่ยังไม่ให้ผลผลิต (ปีที่ 1-6)

1.1 การบุกเบิกพื้นที่ พื้นที่ปลูกยางส่วนใหญ่ ในเขตภาคใต้ และภาคตะวันออกหรือเขตปลูกยางเดิม จะเป็นสวนยางที่ปลูกสร้างมานานแล้ว ดังนั้นการบุกเบิกพื้นที่ จึงดำเนินการตัดโค่นโดยใช้รถแทรกเตอร์ ดัน โค่น ล้ม ขุดราก รวมกองเผา ไถ 3 งานและ 7 งาน และ/หรือ แรงงานที่จำเป็นเพื่อเก็บเศษไม้เผา จนพื้นที่อยู่ในสภาพพร้อมที่จะวางแผนปลูก ขุดหลุม และปลูก รวมเป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไร่ละ 2,290 บาท (แยกออกเป็น ค่าตัดโค่น ดันรวมกองเผา ไร่ละ 1,750 บาท และค่าไถ 3 งาน และ 7 งาน ไร่ละ 540 บาท)

1.2 การวางแผนและขุดหลุม การวางแผนเพื่อให้สวนยางที่จะปลูกเป็นแถวมีความกว้างและยาว ระหว่างแถวและระหว่างต้น เท่ากันและเป็นจุดที่จะปักไม้ชะมบเพื่อขุดหลุม โดยการ

วางแผนปลูกยางปักขะมบ ขุดหลุม จำนวน 80 หลุมต่อไร่ จ่ายค่าวางแผน ปักขะมบเป็นเงิน 72.50 บาท (ค่าจ้างแรงงาน วันละ 145 บาท จำนวนแรงงานทั้งหมด 0.50 แรง) ค่าวัสดุ ได้แก่ ไม้ขะมบ เป็นเงิน 96.00 บาท และแรงงานขุดหลุม ๗ ละ 4.50 บาท เป็นเงิน 360 บาท รวมเป็น ค่าใช้จ่าย ทั้งหมด 528.50 บาท

1.3 ค่าปลูกต้นยาง ประกอบด้วย ค่าปลูก และค่าแรงงานผสมปุ๋ยรองกันหลุม กลบหลุม ใช้แรงงาน ไร่ละ 2 แรง เป็นเงิน 290.00 บาท และค่าแรงงานปลูกซ่อม ในปีที่ 2 อีก 16 ต้น ใช้แรงงาน 0.50 แรง เป็นเงิน 72.50 บาท รวมเป็นค่าใช้จ่าย 362.50 บาท

1.4 ค่าพันธุ์ยาง การปลูกใช้ยางชำถุงในการปลูก โดยในปีแรกใช้ต้นยางจำนวนไร่ละ 80 ต้น ราคาต้นละ 18.00 บาท เป็นเงิน 1,440.00 บาท ส่วนในปีที่ 2 ใช้พันธุ์ยางชำถุงเพื่อปลูกซ่อมอีกไร่ละ 16 ต้น หรือร้อยละ 20 ของจำนวนต้นปลูกปีที่ 1 เป็นเงิน 288 บาท รวมเป็นค่าใช้จ่าย ค่าพันธุ์ยาง 1,728.00 บาท

1.5 ค่าปลูกเมล็ดพืชคลุมดิน พืชคลุมดินที่ใช้ปลูกเป็นพืชตระกูลถั่ว เพื่อลดวัชพืช ป้องกันการชะล้างหน้าดิน และเพิ่มธาตุไนโตรเจน ในดิน โดยการปลูกพืชคลุมดินใช้แรงงานไร่ละ 1 แรง เป็นเงิน 145.00 บาท ค่าเมล็ดพืชคลุมดิน ไร่ละ 70 บาท ค่าปุ๋ย คลุกเมล็ดพืชคลุมดิน ไร่ละ 85.00 บาท รวมเป็นค่าใช้จ่ายในปีแรก 300.00 บาท

1.6 ปุ๋ยบำรุงต้นยาง ในการปลูกปีแรก จะต้องใส่ปุ๋ยรองกันหลุมก่อนปลูกยาง และปุ๋ยบำรุงในช่วงอายุตามคำแนะนำ ดังนั้นจึงมีปุ๋ย 2 ชนิด ได้แก่

1.6.1 ปุ๋ยรองกันหลุม เป็นปุ๋ยร็อกฟอสเฟส ใช้ไร่ละ 15 กิโลกรัม เฉพาะปีแรก เท่านั้น ราคา กิโลกรัมละ 5.00 บาท รวมเป็นค่าปุ๋ยรองกันหลุม 75 บาท

1.6.2 ปุ๋ยบำรุงต้นยาง ในช่วงยางอ่อนหรือยางก่อนเปิดกรีด ตั้งแต่ยางอายุ 1-6 ปี อัตราที่ใช้ไร่ละ 30, 35, 35, 35, 40 และ 40 กิโลกรัมต่อปี ในราคา กิโลกรัมละ 8.50 บาท เป็นเงินไร่ละ 255.00 , 297.50, 297.50, 297.50, 340.00 และ 340.00 บาทต่อปี ตามลำดับ รวมเป็นค่าใช้จ่ายทั้งหมด 1,870.00 บาท

1.7 ค่าแรงงานใส่ปุ๋ยบำรุง การใส่ปุ๋ยบำรุงต้นยาง ปีที่ 1-6 ใช้แรงงานใส่ปุ๋ยไร่ละ 1, 1, 1, 1, 0.5 และ 0.5 แรง ตามลำดับ เป็นค่าจ้างแรงงาน 145, 145, 145, 145, 72.50 และ 72.50 บาท ตามลำดับ รวมเป็นค่าใช้จ่าย 725.00 บาท

1.8 ค่าแรงงานตัดแต่งกิ่งยาง การตัดแต่งกิ่งยางเพื่อให้ได้ต้นยางในช่วง 2 เมตร จากโคนต้น ไม่แตกกิ่งก้านเพื่อใช้กรีดยางต่อไป ใช้แรงงานตัดแต่งกิ่งไร่ละ 1 แรงต่อปี เป็นระยะเวลา 2 ปี รวมเป็นค่าใช้จ่าย 290.00 บาท

1.9 ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช การกำจัดวัชพืชตั้งแต่ ปีที่ 1-6 ใช้ปริมาณสารเคมี ไร่ละ 0.4, 0.4, 0.3, 0.3, 0.3 และ 0.3 ลิตรต่อปี โดยราคาสารเคมีลิตรละ 190 บาท คิดเป็นสารเคมี ไร่ละ 76, 76, 57, 57, 57 และ 57 บาทต่อปี ตามลำดับ รวมเป็นค่าใช้จ่าย 380 บาท

1.10 ค่าแรงกำจัดวัชพืช การกำจัดวัชพืชด้วยการถากถางวัชพืช และพ่นสารเคมี ปีที่ 1-6 ใช้แรงงานไร่ละ 3, 3, 2, 2, 1.5 และ 1.5 แรงต่อปี คิดเป็นค่าแรง ไร่ละ 435, 435, 290, 290, 217.50 และ 217.50 บาทต่อปี ตามลำดับ รวมเป็นค่าใช้จ่าย 1,885.00 บาท

2. ค่าใช้จ่ายการบำรุงรักษาช่วงที่ยางให้ผลผลิต (ปีที่ 7-22)

เนื่องจากช่วงระยะเวลาที่ยางให้ผลผลิต เกษตรกรจะดูแลรักษาสวนยาง โดยใส่ปุ๋ยบำรุงต้นยาง กำจัดวัชพืชก่อนใส่ปุ๋ย เป็นระยะเวลา 13 ปี เท่านั้น คือ ปีที่ 7-19 ส่วนปีที่ 20-22 หรืออีก 3 ปีสุดท้าย ไม่ต้องใส่ปุ๋ยและกำจัดวัชพืชเนื่องจากใกล้โค่นเพื่อขออนุญาตปลูกแทนในรอบใหม่ต่อไป โดยค่าใช้จ่ายแบ่งออกเป็น

2.1 ค่าแรงงานใส่ปุ๋ย และค่าปุ๋ยบำรุง (เป็นเงินทั้งสิ้น 9,067.50 บาท)

2.1.1 ค่าปุ๋ยบำรุง ปีที่ 7-19 (จำนวน 13 ปี ใส่ปุ๋ยไร่ละ 65 กิโลกรัมต่อปี รวมเป็นปริมาณปุ๋ยทั้งหมด 845 กิโลกรัม) ราคาปุ๋ยกิโลกรัมละ 8.50 บาท เป็นค่าปุ๋ยบำรุงปีละ 552.50 บาท รวมเป็นค่าปุ๋ยทั้งหมด (13 ปี) 7,182.50 บาท

2.1.2 ค่าแรงงานใส่ปุ๋ย ปีละ 1 ครั้ง โดยใช้แรงงาน 1 แรง ค่าจ้างแรงงาน 145 บาทต่อแรงงาน จำนวน 13 ปี เป็นเงินทั้งสิ้น 1,885 บาท

2.2 การกำจัดวัชพืช (เป็นเงินทั้งสิ้น 3,120 บาท)

1.2.1 ค่าปราบวัชพืชปีละ 95 บาทต่อไร่ (ใช้สารเคมีปีละ 0.5 ลิตร ต่อไร่ ราคาสารเคมี ลิตรละ 190 บาท) จำนวน 13 ปี เป็นค่าสารเคมีทั้งสิ้น 1,235 บาท

1.2.2 ค่าจ้างแรงงานถากถาง และฉีดสารเคมีกำจัดวัชพืช ไร่ละ 1 แรงงาน ค่าจ้าง วันละ 145 บาท จำนวน 13 ปี เป็นเงินทั้งสิ้น 1,885 บาท

3. ค่าใช้จ่ายในการเก็บน้ำยาง

เป็นค่าเสื่อมเครื่องมืออุปกรณ์ในการเก็บน้ำยาง ได้แก่ ถ้วยรองน้ำยาง ถังเก็บน้ำยาง ฯลฯ รวมเป็นค่าใช้จ่ายกิโลกรัมละ 0.453 บาท ของการผลิตยางแผ่นดิบ

4. ค่าใช้จ่ายในการทำยางแผ่นดิบ เป็นค่าเสื่อมอุปกรณ์ และค่าวัสดุสิ้นเปลือง ได้แก่

4.1 ค่าเสื่อมโรงเรือน เครื่องมือและอุปกรณ์ การผลิตยางแผ่นดิบ ประกอบด้วย โรงเรือนทำยาง จักรรีดยาง ถังรวมน้ำยาง ตะแกรงกรองน้ำยาง ตะกง รววดากยาง ฯลฯ รวมเป็นค่าเสื่อมต่อการผลิตยางแผ่นดิบกิโลกรัมละ 1.073 บาท

4.2 ค่าวัสดุสิ้นเปลือง ได้แก่ น้ำกรด ซึ่งเกษตรกรส่วนมากนิยมใช้น้ำกรดที่แบ่งขาย เป็นขวด (ขนาด 750 ลบ.ซม.) ราคา ขวดละ 15 บาท ใช้ทำยางแผ่นดิบได้ 90 กิโลกรัม คิดเป็นค่าน้ำกรดในการผลิตยางแผ่นดิบกิโลกรัมละ 0.167 บาท แต่ในที่นี้ใช้น้ำกรดฟอร์มมิก ราคาขวดละ 35 บาท คิดเป็นค่าน้ำกรดทำยางแผ่นดิบกิโลกรัมละ 0.36 บาท เพราะเป็นน้ำกรด ตามคำแนะนำทางวิชาการซึ่งจะไม่มีสารซิลเฟออร์เฟออปนหรือตกค้างในแผ่นยาง

5. ค่าแรงงานในการกรีดยาง เก็บ และทำยางแผ่น ค่าจ้างแรงงาน เก็บน้ำยาง และทำแผ่น

ส่วนใหญ่ การจ้างแรงงานกรีดยาง จะใช้วิธีการแบ่งผลผลิต โดยผู้กรีดยางจะต้องเก็บน้ำยางและทำแผ่น โดยคนกรีดยางจะได้ค่าจ้างเป็นร้อยละ 40 ของผลผลิตที่กรีดยางได้ในแต่ละวัน และคนกรีดยางต้องออกค่าอุปกรณ์การกรีดยาง ได้แก่ มีดกรีดยาง หินลับมีด (หยาบ/ละเหยียด) ตะเกียงแก๊ส พร้อมอุปกรณ์ส่องสว่าง แต่ถ้าเจ้าของสวนกรีดยางโดยใช้แรงงานในครอบครัว ก็ใช้อัตราต่อไปนี้เป็นค่าจ้างกรีดยาง ซึ่งในการคิดต้นทุนครั้งนี้ แบ่งอัตราผลผลิตเป็นค่าจ้างกรีดยาง ดังนี้ (ตามตารางที่ 4.3) ตารางที่ 4.3 อัตราการแบ่งผลผลิต เป็นค่าจ้างกรีดยาง

ปีปลูกที่	ปีกรีดยางที่	จำนวน (ปี)	อัตราการแบ่งผลผลิต (%)	
			คนกรีดยาง	เจ้าของสวน
1 – 6	-	6	-	-
7 – 9	-	3	50	50
10 – 14	-	5	40	60
15 – 19	-	5	45	55
20 – 22	-	3	50	50

ที่มา: เอนก กุณาละสิริ และคณะ (2546)

6. ราคาขายที่นำมาคิดต้นทุน

เหตุที่ต้องใช้ราคาขายมาคิดเพราะการแบ่งผลผลิตจากการกรีตซึ่งเป็นค่าจ้างกรีต ในข้อ 5 ทำให้ต้องใช้ราคาขายแผ่นดินในตลาดท้องถิ่น เป็นตัวคูณกับ ส่วนแบ่งของคนกรีต จึงจะเป็นค่าจ้างกรีต ดังนั้น ถ้าราคาขายมีการเปลี่ยนแปลง ต้นทุนการผลิตยางแผ่นดินก็จะเปลี่ยนแปลงตามด้วย ราคาขายในตลาดท้องถิ่นที่นำมาคิดเป็นราคาเฉลี่ยของจังหวัดสงขลา สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2545 ถึง กันยายน 2546 เฉลี่ยกิโลกรัมละ 35.58 บาท (ยางแผ่นดินยังมีความชื้นร้อยละ 3) เป็นฐานข้อมูลในการประเมินแบบจำลองต้นทุนการผลิตยางแผ่นดิน

7. ผลผลิตยาง

ผลผลิตยางแผ่นดินของชาวสวนยางขนาดเล็กในภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ข้อมูลจากการออกสำรวจตามแบบสอบถามต้นทุนการผลิตยางแผ่นดิน ได้ผลผลิตเฉลี่ยปีละ 234 กิโลกรัมต่อไร่ การคิดต้นทุนครั้งนี้ ใช้อายุยาง 22 ปี โดยแยกออกเป็นช่วงที่ยางยังไม่ให้ผลผลิต มีอายุ 1 – 6 ปี และช่วงที่ยางให้ผลผลิต(กรีตยางได้) มีอายุ 7 – 22 ปี (16 ปีกรีต) โดยผลผลิตที่ได้มี ดังนี้ (ตามตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 ผลผลิตยางเฉลี่ยในแต่ละช่วงปีกรีต

ต้นยางอายุ	ปีกรีตที่	ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัมละ)
7 – 9	1 – 3	205
10 – 12	4 – 6	317
13 – 15	7 – 9	253
16 – 18	10 – 12	210
19 - 22	13 – 16	180
เฉลี่ย		234

ที่มา: เอนก กุณาละสิริ และคณะ (2546)

8. ค่าที่ดิน ทางเศรษฐศาสตร์ คิดค่าใช้จ่ายที่ดิน เป็นค่าเช่า รวมเป็นต้นทุนส่วนหนึ่งของการผลิต โดยแยกออกเป็น

8.1 ค่าใช้ที่ดิน หรือค่าเช่าที่ดิน ใช้วิธีคำนวณจากการประเมินราคาที่ดินว่างเปล่าเพื่อนำมาใช้ปลูกสร้างสวนยางไร่ละ 34,000 บาท กำหนดให้เป็นค่า

8.2 ใช้ที่ดิน ร้อยละ 10 ของมูลค่าที่ดิน (ระยะเวลา 22 ปี) คิดเป็นค่าใช้ที่ดินเพื่อการผลิตยางแผ่นดิบ กิโลกรัมละ 1.47 บาท

8.3 ค่าภาษีที่ดิน เป็นค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรต้องจ่ายให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ เพื่อเป็นภาษีบำรุงท้องถิ่น โดยค่าภาษีที่ดินราคาไร่ละ 5 บาทต่อปี

9. ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน จากการคิดต้นทุนการผลิตยางแผ่นดิบ ตามแบบจำลองต้นทุน

ต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการกู้ยืมเงินที่นำมาลงทุนโดยการกู้ยืมจากธนาคาร ในอัตราดอกเบี้ย เงินกู้ ร้อยละ 5 ต่อปี และใช้เป็นอัตราการคิดมูลค่าปัจจุบันซึ่งรวมอยู่ในต้นทุนนี้ด้วยแล้ว ในทางเศรษฐศาสตร์ถือว่าค่าเสียโอกาสเงินลงทุน หรือการกู้ยืมเงินมาลงทุนก็เป็นส่วนหนึ่งของต้นทุน

จากรายละเอียดค่าใช้จ่ายที่กล่าวมาทั้งหมด สามารถคิดเป็นต้นทุนยางแผ่นดิบเฉลี่ยทั้งประเทศ กิโลกรัมละ 29.05 บาท ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 สรุปต้นทุนการผลิตยางแผ่นดิบของสวนยางขนาดเล็ก ปี2546

รายการ	ต้นทุนแต่ละ		บาท/ไร่
	รายการ	ร้อยละ	
	บาท/กิโลกรัม		
1. ต้นทุนช่วงที่ยังไม่ให้ผลผลิต	5.34	18.38	10,629
- ค่าพันธุ์ยาง	0.906		1,728
- ค่าปุ๋ยบำรุง	0.871		1,870
- ค่าแรงงาน	3.238		6,378
- อื่น ๆ	0.325		654
2. ต้นทุนการบำรุงรักษา ช่วงที่ยางให้ผลผลิต	3.28	11.29	12,188
- ค่าปุ๋ยบำรุง	1.932		7,183
- ค่าแรงงาน	1.014		3,770
- ค่าสารเคมี	0.332		1,235
3. ต้นทุนการกรีดยาง เก็บน้ำยาง และทำแผ่น	16.47	56.70	61,413

- ค่าอุปกรณ์ เครื่องมือ เก็บน้ำยาง	0.453		1,675
- ค่าแรงงาน กรีดเก็บน้ำยางและทำแผ่น	16.021		59,739
4. ค่าอุปกรณ์ทำยางแผ่น	1.44	4.96	5,303
- ค่าอุปกรณ์เครื่องมือทำยางแผ่น	1.073		3,970
- ค่าน้ำกรด	0.360		1,332
5. ค่าที่ดิน	2.52	8.67	7,590
- ค่าใช้ที่ดิน	2.485		7,480
- ค่าภาษีที่ดิน	0.370		110
รวมต้นทุนการผลิตยางแผ่นดิบ	29.05	100.00	97,123
6. ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน (จากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ 5%)	1.45		-
รวมต้นทุนทั้งหมด	30.50		97,123

หมายเหตุ : 1. ราคายางท้องถิ่น เฉลี่ย (ต.ค.45-ก.ย.46) กิโลกรัมละ 35.58 บาท
 2. ผลผลิตเฉลี่ย ไร่ละ 234 กิโลกรัมต่อปี
 3. อัตราทอนค่าจากดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 5 ต่อปี

ที่มา : เอนก ภูณาละสิริ และคณะ (2546)

4.2 ระบบตลาดยางของประเทศไทย

สวนยางขนาดเล็กของไทยซึ่งมีจำนวนมากกว่า 1 ล้านราย กระจายอยู่ในภาคใต้ ประมาณร้อยละ 90 (สถาบันวิจัยยาง, 2547) ที่เหลือร้อยละ 10 อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ สวนยางขนาดเล็กมีสัดส่วนเป็นร้อยละ 95 ของสวนยางทั้งหมดของประเทศ สวนยางขนาดเล็กส่วนใหญ่ผลิตยางในรูปแบบของยางแผ่นดิบ นอกจากจะผลิตยางแผ่นดิบแล้ว ยังมีสวนยางในบางจังหวัดนิยมผลิตยางก้อนถ้วย (cup lump) หรือเศษยาง ซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตยางแท่งชั้น 20 ประมาณร้อยละ 83 ของสวนยางทั้งหมด ผลิตยางในรูปแบบยางแท่ง (ยางแผ่นรมควัน ยางแผ่นดิบ ยางก้อนถ้วย เศษยาง ชี้อยาง) และเพียงร้อยละ 17 ของสวนยางทั้งหมดขายยางในรูปแบบของน้ำยางสด

4.2.1 ตลาดภายในประเทศไทย

ตลาดภายในประเทศไทย มี 3 ตลาด คือ ตลาดท้องถิ่น ตลาดกลางยางพารา และตลาดซื้อขายล่วงหน้า ตลาดภายในที่ซื้อขายโดยมีการส่งมอบยางจริง (physical market) ภายในประเทศ แยกออกเป็นระบบตลาดท้องถิ่นและระบบตลาดกลางยางพารา

1. ตลาดท้องถิ่น

เป็นตลาดที่ซื้อขายโดยมีการส่งมอบยางจริงภายในประเทศ ชาวสวนยางส่วนใหญ่นิยมขายยางผ่านตลาดท้องถิ่น จะเห็นได้จากปริมาณร้อยละ 94 ของปริมาณยางทั้งประเทศซื้อขายผ่านตลาดท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย ร้านค้ายาง ซึ่งมีกระจายอยู่ใน 46 จังหวัดทั่วประเทศ ในปี 2546 มีผู้จดทะเบียนเป็นผู้ค้ายางทั้งสิ้น 2,429 ราย และจดทะเบียนเป็นผู้ส่งออกยางจำนวน 321 ราย ตลาดท้องถิ่น จะประกอบด้วยพ่อค้ารับซื้อยางหลายระดับเริ่มตั้งแต่ระดับหมู่บ้านหรือตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด โรงงานแปรรูปยางซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ส่งออกยางด้วย โดยทั่วไปจะรับซื้อยางจากพ่อค้ารายใหญ่ระดับอำเภอหรือจังหวัดไม่นิยมที่จะรับซื้อยางจากเกษตรกรรายย่อยทั่วไป เนื่องจากจะเป็นการยุ่งยากในการจัดการ นอกจากเกษตรกรจะขายยางโดยลำพังตนเองแล้วในบางจังหวัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการรวมกลุ่มขายยางอยู่เป็นจำนวนมาก และมีการผลิตยางแผ่นรมควันในรูปของสหกรณ์กองทุนสวนยางในบางจังหวัดทางภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่การดำเนินการในลักษณะดังกล่าวยังมีแพร่หลายไม่มากนักเมื่อเทียบกับการที่เกษตรกรผลิตและขายยางโดยลำพัง

2. ตลาดกลางยางพารา

เป็นตลาดที่ซื้อขายที่มีการส่งมอบยางจริงเช่นเดียวกับตลาดท้องถิ่น เริ่มเกิดขึ้นในประเทศไทยเมื่อปี 2534 ตลาดกลางยางพาราแห่งแรกจัดตั้งที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ต่อมาในปี 2542 ตลาดกลางยางพาราสุราษฎร์ธานี ก็ได้เริ่มเปิดดำเนินการ และในปี 2544 ตลาดกลางยางพารานครศรีธรรมราชก็ได้ให้บริการซื้อขายยาง นอกจากการให้บริการซื้อขายยางประเภทต่างๆ เช่น ยางแผ่นดิบ ยางแผ่นรมควัน ยางแผ่นผึ่งแห้ง ยางก้อนถ้วยและน้ำยางสดแล้ว ตลาดกลางยางพาราขนาดใหญ่ยังให้บริการซื้อขายยางผ่านห้องค้ายางและตลาดกลางยางพาราทั้ง 3 แห่งมีคลังสินค้าขนาดความจุประมาณ 16,000 ตัน ให้บริการเก็บฝากยางแก่เกษตรกร เอกชน และการเก็บฝากยางตามโครงการแทรกแซงตลาดยางพาราของรัฐบาลด้วย และการให้บริการสนเทศข้อมูลด้านยางก็เป็นส่วนหนึ่งของการให้บริการของตลาดกลางยางพาราทั้ง 3 แห่ง

บทบาทของตลาดกลางยางพาราคือการซื้อขายภายในประเทศที่มีความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ จะเห็นได้จากปริมาณและมูลค่ายางที่ซื้อขายผ่านตลาดกลางยางพารา และจำนวนผู้ใช้

บริการที่เพิ่มขึ้นโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากในช่วงระหว่างปี 2542-2546 ปริมาณยางที่ซื้อขายผ่านตลาดกลางยางพาราได้เพิ่มขึ้นจากปริมาณ 43,894 ตัน ในปี 2542 เป็น 171,067 ตันในปี 2546 มูลค่าการซื้อขายยางผ่านตลาดกลางเพิ่มขึ้นจาก 782 ล้านบาทในปี 2542 เป็น 6,331.55 ล้านบาทในปี 2546 และมูลค่าเพิ่มที่เกษตรกรชาวสวนยางได้รับเพิ่มขึ้นจาก 53 ล้านบาทในปี 2542 เป็น 147 ล้านบาทในปี 2546 อย่างไรก็ตาม มีเพียงร้อยละ 6 ของปริมาณยางทั้งประเทศ ซื้อขายผ่านตลาดกลางยางพารา ทั้งนี้อาจจะมีสาเหตุมาจากตลาดกลางยางพารายังไม่กระจายไปทั่วประเทศ

3. ตลาดซื้อขายล่วงหน้า

จากการซื้อขายยางในตลาดที่มีการส่งมอบอย่างจริง (physical market) แล้ว ยังมีการซื้อขายยางล่วงหน้า (future market) อีกด้วยเช่นกัน ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า (The Agricultural Future Exchange of Thailand : AFET) ได้เปิดดำเนินการซื้อขายยางแผ่นรมควันชั้น 3 (RSS 3) เมื่อเดือนพฤษภาคม 2547 ซื้อขายสัญญาล่วงหน้าระยะเวลา 2 - 6 เดือน ในระยะแรกที่ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าเปิดดำเนินการปริมาณสัญญาซื้อขายยางยังมีจำนวนไม่มากนัก แต่ในอนาคตคาดว่าจะบทบาทของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าต่อการค้าและราคายางจะมีมากขึ้น

ตารางที่ 4.6 ปริมาณยางที่ซื้อขายผ่านตลาดกลางยางพาราทั้ง 3 ตลาด ปี 2542-2546

ปี	ปริมาณยางเข้าตลาดกลาง (ตัน)								
	หาดใหญ่			สุราษฎร์ธานี			นครศรีธรรมราช		
	ยางแผ่นดิบ	ยางแผ่นรมควัน	อื่นๆ	ยางแผ่นดิบ	ยางแผ่นรมควัน	อื่นๆ	ยางแผ่นดิบ	ยางแผ่นรมควัน	อื่นๆ
2542	32,189	-	-	11,705	-	-	-	-	-
2543	33,865	14,490	554	25,092	493	-	-	-	-
2544	21,285	9,697	825	27,287	1,241	1	10,481	-	-
2545	21,745	24,552	295	44,274	2,062	-	32,415	2,739	-
2546	16,733	31,633	7,852	49,067	5,238	97	42,812	5,992	11
รวม	125,817	80,372	9,525	157,425	9,032	98	85,707	8,731	11

ที่มา: สถาบันวิจัยยาง

ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบราคาขายแผ่นดิบตลาดกลางยางพาราและตลาดท้องถิ่น ปี 2542-2546

ปี	ราคาขายแผ่นดิบในตลาดกลางยางพารา และตลาดท้องถิ่น (บาท/กิโลกรัม)					
	หาดใหญ่		สุราษฎร์ธานี		นครศรีธรรมราช	
	ตลาดกลาง	ท้องถิ่น	ตลาดกลาง	ท้องถิ่น	ตลาดกลาง	ท้องถิ่น
2542	19.62	18.55	19.80	18.81	-	-
2543	23.42	22.33	23.32	22.30	-	-
2544	22.54	21.45	22.35	21.24	21.67	20.46
2545	29.17	27.87	29.14	27.90	29.14	27.72
2546	40.16	38.85	40.15	38.78	40.24	38.57

ที่มา: สถาบันวิจัยยาง

4.2.2 วิธีการตลาดยางพารา

เมื่อชาวสวนผลิตรายได้ (ส่วนใหญ่อยู่ในรูปยางแผ่นดิบ) ก็จะขายให้กับพ่อค้าในระดับต่างๆ ได้แก่ พ่อค้าเร่ พ่อค้าในหมู่บ้าน พ่อค้าในเมือง และผู้ส่งออก ซึ่งขึ้นอยู่กับปริมาณยางที่ชาวสวนผลิตได้ สภาพการคมนาคม กล่าวคือ ถ้ามีปริมาณยางมากและการคมนาคมสะดวกก็จะเป็นแรงดึงดูดใจให้พ่อค้าในเมือง และผู้ส่งออกเข้าไปซื้อ แต่ถ้าปริมาณผลผลิตมีน้อย และการคมนาคมก็ไม่สะดวก พ่อค้ารายใหญ่ก็จะไม่เข้าไปซื้อเพราะไม่คุ้มกับค่าใช้จ่าย ทำให้ชาวสวนต้องขายผ่านพ่อค้าคนกลางหลายระดับ บทบาทของพ่อค้าคนกลางในระดับต่างๆ เป็นดังนี้

ก) พ่อค้าเร่ พ่อค้าระดับนี้จะใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะเข้าไปซื้อยางที่สวนในรูปของยางแผ่นดิบ แล้วนำไปขายให้พ่อค้าในหมู่บ้านหรือพ่อค้าในเมือง ซึ่งพ่อค้าในระดับนี้มีบทบาทสูงในท้องที่ที่การคมนาคมไม่สะดวก แต่เมื่อการคมนาคมสะดวกพ่อค้าเหล่านี้จะมีบทบาทน้อยลงทันที

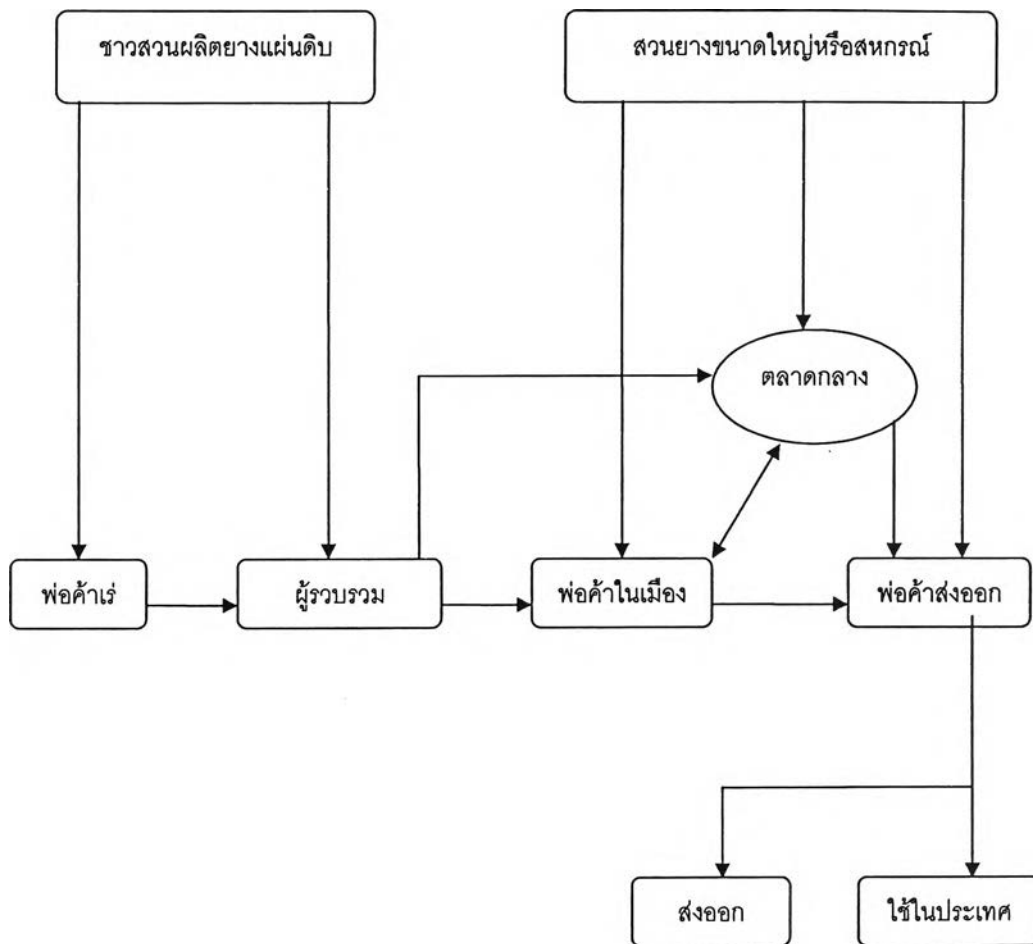
ข) พ่อค้ายางในหมู่บ้านหรือผู้รวบรวม พ่อค้าระดับนี้จะเปิดร้านค้าในหมู่บ้าน โดยอาจขายสินค้าอื่นควบคู่กันไปกับการซื้อขาย พ่อค้าเหล่านี้จะซื้อยางจากชาวสวนในรูปยางแผ่นดิบที่มีความชื้นต่างๆ กัน แล้วนำมาตากแดด ผึ่งลม เพื่อลดความชื้นลง จากนั้นจึงขายให้พ่อค้าในเมืองอีกทีหนึ่ง นอกจากนี้ผู้รวบรวมบางรายจะคัดยางที่มีคุณภาพนำไปขายยังตลาดกลาง

ค) พ่อค้าในเมืองหรือพ่อค้ายาง พ่อค้าระดับนี้จะตั้งร้านรับซื้อขายของตนในตัวเมือง ส่วนมากจะประกอบธุรกิจซื้อขายยางเพียงอย่างเดียว โดยจะรับซื้อยางจากพ่อค้าในหมู่บ้าน ชาวสวนขนาดกลางและขนาดใหญ่ พ่อค้าระดับนี้ถือครองยางวันละมากกว่า 1,000 กิโลกรัม จึง

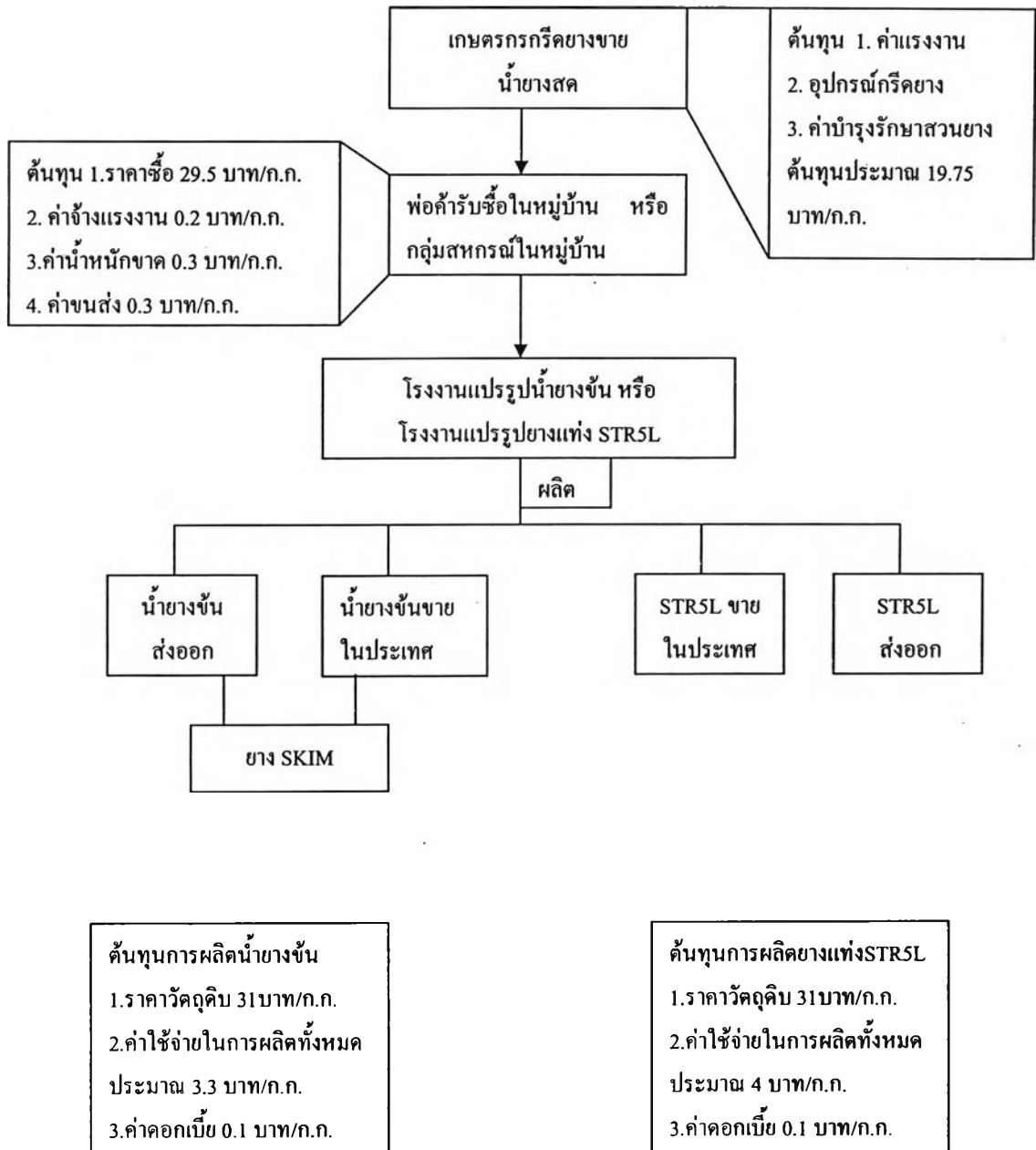
ต้องมีใบอนุญาตตามกฎหมายและจดทะเบียนเป็นผู้ค้ายางและครองครองยาง การขายของพ่อค้าระดับนี้จะขายให้กับผู้ส่งออกโดยตรงในรูปร่างแผ่นดิบหรือยางแผ่นรมควัน แต่การค้าในตลาดกลางของพ่อค้ายางจะเป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย พ่อค้ายางจะนำยางแผ่นดิบที่ตนมีมาขายให้ผู้ส่งออก ณ ตลาดกลาง แต่ในบางครั้ง พ่อค้ายางจะเข้ามาซื้อยางจากตลาดกลางเพื่อนำไปส่งมอบตามสัญญาล่วงหน้าที่ทำไว้กับผู้ส่งออก นอกจากนี้พ่อค้ายางก็อาจจะเข้ามาซื้อขายยางในตลาดกลางเพื่อเก็งกำไร

ง) ผู้ส่งออก เป็นพ่อค้าระดับสูงสุดของประเทศ ผู้ส่งออกจะมีโรงงานแปรรูปของตนเอง โดยจะซื้อยางจากพ่อค้าในเมืองหรือจากชาวสวนและสหกรณ์ขนาดใหญ่ การซื้อขายอาจอยู่ในรูปของยางแผ่นรมควันหรือยางแผ่นดิบ ในกรณีที่เป็นยางแผ่นดิบจะต้องรอผลการรมควันเสียก่อนว่ายางแผ่นดิบมีคุณภาพระดับไหน และมีความชื้นเท่าไร จากนั้นจึงจะมาตกลงราคากัน ผู้ส่งออกจะต้องจดทะเบียนเป็นผู้ส่งออกและจดทะเบียนเป็นผู้ค้ายางและมีวางไว้ในครองครองต่อกองการยาง กรมวิชาการเกษตร

แผนภาพที่ 4.1 วิธีการตลาดยางแผ่น

แผนภาพที่ 4.2 วิธีการตลาดน้ำยางชั้น

ที่มา : จากการสอบถามบริษัทผลิตน้ำยางชั้นที่จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2545

จากแผนภาพที่ 4.5 และ 4.6 จะพบว่ากระบวนการผลิตน้ำยางข้นจะมีวิธีการตลาดที่สั้นกว่าการผลิตยางแผ่น เนื่องจากเพราะว่า น้ำยางสดที่เกษตรกรผลิตได้จะเก็บได้ไม่นานไม่เกิน 1 วัน ฉะนั้นเมื่อเกษตรกรที่จะขายน้ำยาง ภายหลังจากกรีดยางเสร็จก็ต้องขายภายในวันนั้นเลย เกษตรกรรายย่อยก็จะขายให้พ่อค้ารับซื้อในหมู่บ้าน จากนั้นพ่อค้ารับซื้อในหมู่บ้านก็จะขายให้ผู้ส่งออก แต่ถ้าเป็นชาวสวนรายใหญ่ขึ้นมาน้อยก็จะนำน้ำยางมาขายให้ผู้ส่งออกโดยตรง แตกต่างจากวิธีการตลาดยางแผ่นที่สามารถเก็บไว้ได้นานจึงทำให้มีวิธีการตลาดที่ยาว มีพ่อค้าคนกลางหลายระดับ

4.2.3 การกำหนดราคาซื้อขายจากเกษตรกร

การกำหนดราคาซื้อขายยางแผ่นดิบของร้านค้ายางท้องถิ่นโดยทั่วไปมีวิธีการที่คล้ายคลึงกัน คือใช้ราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 (ยางแผ่นดิบแห้ง 100%) ที่โรงรมควันกำหนดรับซื้อ หรือราคาประมูลของตลาดกลาง เป็นเกณฑ์ในแต่ละวัน แล้วหักเปอร์เซ็นต์น้ำหนักน้ำและสิ่งเจือปนในยาง โดยอาศัยการประเมินคุณภาพด้วยสายตา ซึ่งอาจจะเป็นข้อได้เปรียบของผู้ซื้อ เนื่องจากการประเมินคุณภาพยางแผ่นดิบให้สอดคล้องกับคุณภาพที่เป็นจริงนั้น เป็นเรื่องที่ไม่มีเครื่องมือหรือมาตรฐานชี้วัดคุณภาพที่แท้จริง จะรู้ได้เมื่อยางแผ่นดิบนั้นได้ผ่านกระบวนการรมควันแล้ว จากนั้นพ่อค้าจะหักค่าภาษี ณ ที่จ่าย และค่าใช้จ่ายในการรับซื้อ รวมทั้งอัตรากำไร แล้วกำหนดเป็นราคาซื้อขาย ตัวอย่างเช่น โรงรมควันเปิดราคาซื้อขายยางแผ่นดิบแห้ง 100% ซึ่งเป็นราคาประจำวัน กิโลกรัมละ 22 บาท เมื่อชาวสวนนำยางแผ่นดิบไปขาย ผู้ประกอบการร้านค้ายางท้องถิ่นจะหักเปอร์เซ็นต์น้ำหนักน้ำหรือสิ่งเจือปนจากราคาที่โรงรมควันเปิด กิโลกรัมละ 1.10 บาท (ความชื้น 5 เปอร์เซ็นต์) คงเหลือ กิโลกรัมละ 20.90 บาท แล้วหักภาษี ณ ที่จ่ายร้อยละ 0.75 หรือคิดเป็น กิโลกรัมละ 0.16 บาท และค่าทำบัญชีในกรณีที่พ่อค้าไม่สามารถออกไปเสร็จรับจ่ายเงินค่ายางให้แก่โรงรมควันได้ร้อยละ 0.25 หรือคิดเป็น กิโลกรัมละ 0.05 บาท ตลอดจนค่าขนส่งจากร้านค้าไปยังโรงรมควัน ค่าแรงงาน ค่าสาธารณูปโภค ค่าเก็บรักษา และค่าใช้จ่ายอื่นๆ อีก กิโลกรัมละ 0.32 บาท คิดเป็นค่าใช้จ่ายการตลาดทั้งสิ้น กิโลกรัมละ 1.63 บาท เมื่อรวมกับกำไรสุทธิเฉลี่ย กิโลกรัมละ 0.29 บาท แล้วจะเป็นราคาซื้อขายยางแผ่นดิบ (ความชื้น 5 เปอร์เซ็นต์) ที่พ่อค้ากำหนด กิโลกรัมละ 20.08 ดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.8 การกำหนดราคาซื้อขายอย่างแผ่นดินจากเกษตรกร

ค่าใช้จ่าย	บาท/กิโลกรัม	ร้อยละ
ราคาอย่างแผ่นดินที่โรงรมควั่นรับซื้อ	22.00	100
หักด้วย		
- ค่าสูญเสียน้ำหนักหรือความชื้นสิ่งเจือปน (5 เปอร์เซ็นต์)	1.10	5.00
- ค่าภาษีหัก ณ ที่จ่าย (ร้อยละ 0.75)	0.16	0.73
- ค่าบัญชี (ร้อยละ 0.25)	0.05	0.23
- ค่าขนส่ง	0.13	0.59
- ค่าแรงงาน	0.08	0.36
- ค่าสาธารณูปโภค	0.04	0.15
- ค่าเก็บรักษา	0.05	0.23
- รายจ่ายอื่นๆ	0.02	0.09
รวมค่าใช้จ่ายการตลาด	1.63	7.41
กำไรสุทธิ	0.29	1.32
ราคาซื้อขายอย่างแผ่นดินที่พ่อค้ากำหนด	20.08	91.27

ที่มา: สมจิตต์ ศิขรินมาศ และคณะ (2544)

4.3 การค้ายางพาราในตลาดโลก

4.3.1 การผลิต

ผลผลิตยางธรรมชาติประมาณร้อยละ 70 มาจากแหล่งผลิตที่สำคัญ คือ ไทย อินโดนีเซีย และมาเลเซีย โดยไทยเป็นประเทศที่ผลิตยางธรรมชาติรายใหญ่ที่สุด ซึ่งเน้นที่การผลิตยางแผ่นรมควันและน้ำยางข้น ยางแผ่นที่ไทยสามารถผลิตได้มากที่สุด คือ ยางแผ่นรมควันชั้น 3 อินโดนีเซียเป็นผู้ผลิตยางธรรมชาติรายใหญ่รองลงมาเป็นอันดับ 2 และผลิตยางแท่งมากที่สุดในโลก สำหรับมาเลเซียเป็นประเทศผู้ผลิตอันดับสามของโลกโดยเน้นที่การผลิตยางแท่งเช่นเดียวกับอินโดนีเซีย แต่อย่างไรก็ตามทั้งอินโดนีเซียและมาเลเซียก็มีการผลิตยางแผ่นรมควัน แต่ส่วนใหญ่

เป็นยางแผ่นรมควันชั้น 1 ในปัจจุบันศักยภาพการผลิตยางธรรมชาติของมาเลเซียเริ่มลดลง เนื่องจากขาดแรงงานและมีการลดพื้นที่การปลูกยางมาปลูกปาล์มน้ำมันแทน และหันมาสนับสนุนอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางภายในประเทศ โดยเน้นการใช้ยางธรรมชาติที่ผลิตได้ในประเทศ ซึ่งปัจจุบันไม่เพียงพอกับความต้องการจึงต้องนำเข้าน้ำยางดิบจากประเทศไทยบางส่วน

ผลผลิตยางธรรมชาติของโลกในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (2545-2547) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นปีละกว่า 6 แสนตันหรือประมาณ 8 เปอร์เซ็นต์ กล่าวคือ จาก 7.34 ล้านตันในปี 2545 เป็น 8.65 ล้านตันในปี 2547 แต่ในปี 2548 ผลผลิตยางเริ่มจะทรงตัว โดยปริมาณการผลิตยางของประเทศผู้ผลิตรายใหญ่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งไทยกับเวียดนามได้มีการขยายพื้นที่การเพาะปลูกยางโดยเวียดนามได้มีแผนพัฒนาการปลูกยางว่าจะขยายพื้นที่ปลูกยางจาก 1.875 ล้านไร่ในปี 2542 เป็น 4.375 ล้านไร่ในปี 2548 ทางด้านมาเลเซียก็กำลังพยายามหาทางขยายการปลูกยางในประเทศ กินี ทวีปแอฟริกาตะวันตก ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์และต้นทุนถูกกว่า

ตารางที่ 4.9 ปริมาณการผลิตยางธรรมชาติของโลก

หน่วย : พันตัน

ประเทศ	2545	2546	2547	2548
ไทย	2,615	2,873	2,959	2,986
อินโดนีเซีย	1,630	1,792	2,066	2,165
อินเดีย	640	707	743	762
มาเลเซีย	589	986	1,169	1,167
จีน	468	480	486	463
เวียดนาม	373	384	415	427
อื่นๆ	1,025	768	808	788
ทั้งหมดทั่วโลก	7,340	7,990	8,646	8,758

ที่มา : สถาบันวิจัยยาง, IRSG

4.3.2 การบริโภค

ความต้องการบริโภคของโลกในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา (2545-2548) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยประมาณปีละ 4 เปอร์เซ็นต์ กล่าวคือ จาก 7.55 ล้านตันในปี 2545 เป็น 8.78 ล้านตันในปี 2548

ประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา มีการบริโภคยางธรรมชาติในอัตราที่ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ในขณะที่ประเทศที่กำลังพัฒนาและมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบต่อเนื่องมีการบริโภคยางเพิ่มสูงขึ้น ระหว่างปี 2545 ถึงปี 2548 จีนมีการบริโภคยางเพิ่มขึ้นประมาณ 43 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้เพราะอุตสาหกรรมรถยนต์ในจีนเติบโตอย่างรวดเร็ว พร้อมกับมีการสร้างทางขึ้นเพื่อการติดต่อระหว่างมณฑล โดยยางธรรมชาติได้ถูกแปรรูปเป็นยางล้อรถยนต์และยางคอสระพานของถนนที่สร้างใหม่ในจีน

ตารางที่ 4.10 ปริมาณการบริโภคยางธรรมชาติของโลก

หน่วย : พันตัน

ประเทศ	2545	2546	2547	2548
สหรัฐอเมริกา	1,111	1,079	1,144	1,147
ญี่ปุ่น	749	784	815	853
จีน	1,310	1,485	1,630	1,868
มาเลเซีย	408	421	403	388
อื่นๆ	3,972	4,201	4,327	4,524
ทั้งหมดทั่วโลก	7,550	7,970	8,319	8,780

ที่มา : IRSG

ยางธรรมชาติที่ผลิตได้ในโลกถูกใช้เป็นผลิตภัณฑ์ยางหลากหลายชนิด ซึ่งยางธรรมชาติในรูปยางแผ่นรมควันและยางแท่งถึงร้อยละ 70 ที่ผลิตได้ในโลกใช้ผลิตยางรถยนต์ โดยในยางรถยนต์แต่ละชนิดจะมีปริมาณยางธรรมชาติในสัดส่วนที่แตกต่างกันระหว่างร้อยละ 6 – 36 ของน้ำหนักผลิตภัณฑ์ ดังตารางที่ 4.17 ตลาดการใช้ยางเพื่อผลิตยางรถยนต์จึงมีอิทธิพลในการกำหนดราคา

ยางของตลาดโลก ซึ่งในการผลิตยางรถยนต์นั้นมีบริษัทขนาดใหญ่ 3 บริษัทที่สามารถสร้างอิทธิพล โดยการจับมือกันซื้อขายจากส่วนกลาง คือ บริดจสโตน มิชลิน และกู๊ดเยียร์ ซึ่งเข้าข่ายกรณีตลาดของผู้ซื้อ (monopsony market)

ส่วนน้ำยางข้นใช้ในการผลิต dipping product ซึ่งที่สำคัญได้แก่ ถุงมือยาง และถุงยางอนามัย ซึ่งในระยะหลังตลาดมีการเติบโตค่อนข้างสูงมาก เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์และผู้บริโภคจึงนิยมใช้ผลิตภัณฑ์ถุงมือยางทางการแพทย์และถุงยางอนามัยกันมากขึ้น

ตารางที่ 4.11 สัดส่วนของยางธรรมชาติในโครงสร้างล้อยางรถยนต์ประเภทต่างๆ (% โดยน้ำหนัก)

ส่วนประกอบของยางรถยนต์	รถยนต์นั่ง		รถยนต์บรรทุก	
	โครงสร้างธรรมดา	โครงสร้างเรเดียล	โครงสร้างธรรมดา	โครงสร้างเรเดียล
1. ยางธรรมชาติ	6	19	29	36
2. ยางสังเคราะห์	37	25	21	11
3. เขม่าถ่านดำ	27	25	25	23
4. สารประกอบเคมี	19	13	11	7
5. ผ้าใบ/เส้นยาง	7	7	10	1
6. เส้นลวดขอบ	4	5	4	4
7. โครงสร้างใยเหล็ก	-	6	-	18
รวม	100	100	100	100

ที่มา : ข้อมูลทางวิชาการยางพารา 2542 สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร

4.3.3 การค้า

ในแต่ละปีมีการค้ายางในตลาดโลกประมาณ 5 ล้านกว่าตัน คิดเป็นร้อยละ 70 ของยางที่ผลิตได้ทั้งหมดของโลก ซึ่งในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา (2545 – 2547) มีการค้ายางเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 6 ต่อปี กล่าวคือ จาก 5.32 ล้านตันในปี 2545 เป็น 5.98 ล้านตันในปี 2547 โดยเป็น

การค้ายางแท่งมากที่สุด รองลงมาคือ ยางแผ่นรมควัน และน้ำยางข้น คิดเป็นประมาณร้อยละ 50 ร้อยละ 19 และ ร้อยละ 10.7 ตามลำดับ และมีแนวโน้มที่จะใช้ยางแท่งแทนยางแผ่นมากขึ้น

ปัจจุบันถึงแม้ว่ามาเลเซียจะมีการผลิตยางธรรมชาติลดลงแต่มาเลเซียก็ยังเป็นประเทศที่มีอิทธิพลต่อตลาดยางธรรมชาติของโลก เนื่องจากมาเลเซียได้รับการวางรากฐานเกี่ยวกับอุตสาหกรรมยางเป็นอย่างดี ตั้งแต่สมัยยังเป็นอาณานิคมของอังกฤษ โดยมีการพัฒนาคนและการวิจัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยางเป็นอย่างดี และส่งคนไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลกเพื่อศึกษาความเหมาะสมของยางธรรมชาติในการผลิตผลิตภัณฑ์ยางแต่ละชนิด ทำให้ประเทศที่มีอุตสาหกรรมยางทั่วโลกยอมรับยางธรรมชาติมาตรฐานของมาเลเซีย มากกว่าของประเทศอื่นๆ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อมาเลเซียผลิตยางธรรมชาติได้น้อยลงผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ยางจึงเริ่มมีการปรับตัวเพื่อใช้ยางมาตรฐานของประเทศผู้ส่งออกอื่นๆมากขึ้น

การส่งออกในตลาดโลก

ประเทศผู้ส่งออกยางธรรมชาติที่สำคัญของโลกในปัจจุบัน คือ ไทยประมาณร้อยละ 45 อินโดนีเซีย ร้อยละ 30 มาเลเซียร้อยละ 11 รวม 3 ประเทศมีส่วนส่งออกไปถึงร้อยละ 86 ของการส่งออกยางทั้งหมด ซึ่งมีประมาณ 5.5-6.2 ล้านตันต่อปี โดยมีประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญอื่นๆ คือ ไนจีเรีย ศรีลังกา เวียดนาม กัมพูชา ไลบีเรีย แต่มีบทบาทในตลาดโลกน้อยมาก โดยส่วนใหญ่ประเทศผู้ผลิตยางธรรมชาติจะผลิตยางธรรมชาติการส่งออกเป็นหลัก มีการใช้ในประเทศเพียงเล็กน้อย ประมาณร้อยละ 10 เท่านั้น ยกเว้นสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ผลิตได้ไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ในประเทศ

ประเทศผู้ส่งออกหลัก 3 ประเทศ มีการส่งออกยางธรรมชาติในปี 2547 ดังนี้ ไทย ส่งออกยางธรรมชาติรวม 2.64 ล้านตัน เป็นยางแผ่นรมควันจำนวน 1 ล้านตัน คิดเป็นประมาณ 97 เปอร์เซ็นต์ ของการค้ายางแผ่นทั่วโลก ยางแท่ง 947.2 พันตัน และน้ำยางข้น 477.1 พันตัน ไทยจึงเป็นผู้ส่งออกยางแผ่นรมควันและน้ำยางข้นมากที่สุดในโลก อินโดนีเซียส่งออกยางธรรมชาติรวม 1.88 ล้านตัน เป็นยางแท่ง 1.71 ล้านตัน เป็นประเทศที่ส่งออกรายแท่งมากที่สุดในโลก ประมาณร้อยละ 46 ของการค้ายางแท่งทั้งหมดของโลก ส่วนมาเลเซียส่งออกรายแท่งเป็นส่วนมาก โดยมีการส่งออกยางแท่ง 1 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 92 ของการส่งออกยางธรรมชาติของมาเลเซียทั้งหมด ตามตารางที่ 4.18 แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาการแข่งขันของประเทศผู้ส่งออกยางพาราทั้ง 4 ประเทศ คือ ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และเวียดนาม จะพบว่าทั้งสี่ประเทศมีการแบ่งตลาดยางพารากันค่อนข้างชัดเจน คือ

ไทยส่วนใหญ่ส่งออกน้ำยางข้น และยางแผ่นรมควัน ซึ่งตลาดหลักคือ ตลาดญี่ปุ่น และ จีนที่เทคโนโลยีการผลิตยางรถยนต์(ผลิตภัณฑ์หลักที่ใช้วัตถุดิบยางพารา) ยังนิยมใช้ยางแผ่นรมควันของไทยที่เป็นที่ยอมรับว่ามีความยืดหยุ่นสูง คุณภาพดีและราคาเหมาะสม

มาเลเซีย ส่วนใหญ่ส่งออกยางแท่ง ไปยังยุโรปและอเมริกา ที่นิยมใช้ยางแท่งในการผลิตยางรถยนต์ แต่ในช่วงหลังเริ่มเปลี่ยนมาเป็นผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ยางแทนการส่งออกวัตถุดิบ

อินโดนีเซีย ส่วนใหญ่ผลิตยางแท่งเช่นเดียวกับมาเลเซีย แต่ตลาดหลักอยู่ที่สหรัฐอเมริกา เนื่องจากกูดเยียร์ไชนโดนีเซียเป็นแหล่งวัตถุดิบสำคัญ

เวียดนาม ผลิตยางแท่งและน้ำยางข้น ที่มีคุณภาพดีเหมาะกับการผลิตสินค้าที่ต้องการยางคุณภาพดีเช่นท่อยาง หรือยางที่เป็นส่วนประกอบในรถยนต์ การส่งออกส่วนใหญ่ไปยังจีนและสหภาพยุโรป

การนำเข้าของโลก

ประเทศผู้นำเข้ายางธรรมชาติที่สำคัญของโลกประกอบด้วย จีน สหรัฐอเมริกาและ ญี่ปุ่น เป็นสัดส่วนร้อยละ 20.1, 19.1 และ 13.4 ตามลำดับในปี 2547 โดยจีนเป็นประเทศที่มีอัตราการเติบโตของการนำเข้ามากที่สุด ในปี 2546 การนำเข้ายางของจีนมีการเติบโตถึง 25.7 เปอร์เซ็นต์ และในปีนี้การนำเข้าของจีนก็แซงหน้าสหรัฐฯ กลายเป็นผู้นำเข้ารายใหญ่ที่สุดของโลก และในปี 2547 การนำเข้ายางของจีนก็ยังคงโตต่อเนื่องอีก 4.9 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากเศรษฐกิจที่ขยายตัวอย่างมากในประเทศจีนประกอบกับมีการลงทุนผลิตยานยนต์เพิ่มขึ้นมาก ส่วนสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นมีการนำเข้ายางธรรมชาติเพิ่มขึ้นเช่นกันแต่ก็ไม่มากนัก ในปี 2547 ร้อยละ 6.2 และร้อยละ 1.1 ตามลำดับ สำหรับเกาหลีก็มีการนำเข้าเพิ่มขึ้น ในปี 2547 การนำเข้ายางของเกาหลีเติบโต 5.7 เปอร์เซ็นต์ จะเห็นได้ว่าการนำเข้ายางธรรมชาติของผู้ใช้รายใหญ่เพิ่มขึ้นทุกรายก็เนื่องมาจากเศรษฐกิจโลกที่กำลังขยายตัวได้ดี และมีการนำยางธรรมชาติไปใช้ผลิตผลิตภัณฑ์ยางหลากหลายชนิดมากขึ้น

ถ้าพิจารณาตามประเภทของยางที่นำเข้า ประเทศผู้นำเข้าน้ำยางข้น หลักได้แก่ มาเลเซีย สหรัฐอเมริกา จีนและเกาหลีใต้ แม้ว่ามาเลเซียจะเป็นผู้ผลิตยางรายสำคัญแต่ก็ต้องการนำเข้าน้ำยางข้นปริมาณมากเพื่อใช้ในประเทศและเพื่อผลิตเป็นยางแท่งส่งออก ขณะที่สหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปนำเข้ายางแท่งเป็นส่วนใหญ่ ส่วนญี่ปุ่นและจีนนำเข้ายางแผ่นรมควันเป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 4.12 การส่งออกยางพาราของประเทศผู้ผลิตรายใหญ่

หน่วย : พันตัน

ประเทศ	2544		2545		2546		2547	
	ปริมาณ	สัดส่วน	ปริมาณ	สัดส่วน	ปริมาณ	สัดส่วน	ปริมาณ	สัดส่วน
มาเลเซีย	806.8	100	872.4	100	932.9	100	1092.6	100
ยางแท่ง	716	88.7	783.6	89.8	849.4	91.0	1008.1	92.3
ยางแผ่น	10.4	1.3	10.8	1.2	6.3	0.7	11.2	1.0
น้ำยางข้น	80.4	10	78	9.0	77.2	8.3	73.3	6.7
อินโดนีเซีย	1454.4	100	1488.8	100	1649.3	100	1865.1	100
ยางแท่ง	1411.4	97.0	1436.0	96.5	1590.4	96.4	1707.4	91.5
ยางแผ่น	32.7	2.2	44.2	3.0	46.3	2.8	146	7.8
น้ำยางข้น	10.3	0.8	8.6	0.5	12.6	0.8	11.7	0.7
ไทย	1981.3	100	2261.1	100	2471.2	100	2421.5	100
ยางแท่ง	763.4	38.5	828.6	36.6	912.6	36.9	947.2	39.1
ยางแผ่น	870.4	43.9	1050.0	46.4	1149.6	46.5	997.2	41.2
น้ำยางข้น	347.5	17.6	382.5	17.0	409.0	16.6	477.1	19.7

ที่มา : IRSG

ตารางที่ 4.13 การนำเข้ายางธรรมชาติสุทธิของประเทศผู้นำเข้ารายใหญ่

หน่วย : พันตัน

ประเทศ		2544	2545	2546	2547
สหรัฐอเมริกา	ปริมาณ	972.1	1110.3	1077.0	1143.6
	สัดส่วน	18.7	20.8	18.6	19.1
	การเติบโต (%)		14.2	-3.0	6.2
จีน	ปริมาณ	943.3	914.7	1149.6	1205.9
	สัดส่วน	18.1	17.1	19.8	20.1
	การเติบโต (%)		-3.0	25.7	4.9
ญี่ปุ่น	ปริมาณ	713.3	771.8	791.8	800.7
	สัดส่วน	13.7	14.5	13.6	13.4
	การเติบโต (%)		8.2	2.6	1.1
เกาหลี	ปริมาณ	330.3	323.4	332.6	351.7
	สัดส่วน	6.3	6.1	5.7	5.9
	การเติบโต (%)		-2.1	2.8	5.7
รวมทั้งโลก	ปริมาณ	5212	5334	5799	5991
	การเติบโต		2.3	8.7	3.3

ที่มา : International Rubber Study Group

ตารางที่ 4.14 การนำเข้ายางชั้นของประเทศผู้นำเข้าหลัก

หน่วย : พันตัน

ประเทศ	2544	2545	2546	2547
มาเลเซีย	250.0	261.7	293.9	303.4
สหรัฐอเมริกา	104.8	114.8	91.8	103.7
จีน	60.0	59.3	77.7	113.6
เกาหลีใต้	25.1	24.7	25.3	24.0
อื่นๆ	159.1	184.5	182.3	162.2
รวมทั่วโลก	599	645	671	769

ที่มา : International Rubber Study Group